

TEN-LA BA SI NŊMUNSA PI HIIBURU TINŊAA

Wia Bie nɛ kii Wia tinɗaaraa

¹ Faafaa-la Wia bul wiaa pi la naabalimaba a yuge nɛ. Wonɓie-la u si to bul wiaa piba ma yuga nɛ. U to nialin fa sii bul wiaa, Wia Din-zon-la dolun ɛ nɛ a bul wiaa deenɓa piba.

² Ama lɛɛɛ tapulaa deenɓa, u to u Bie ɛ nɛ a bul wiaa pila. U leɗe u Bie deen nɛ keɗ kun-kala dolun. Wia sii che duu ɗaa dunia, u leɗe u Bie nɛ ɗaa.

³ Wia si keɗ tula-la, u nɛ u Bie ma keɗ. Nii Wia si naga, nii titia nɛ u ma nage. Wialin u sii bul keɗ dolun. Dol-la nɛ u kaa beɗ kun-kala si he dunia ɛ. U si ku tuu dunia, u piise niaa disinnin ta nɛ. U si ɗaa nii dɛɛ, u jila hon Wia sɛmɛ, ni-duon di-honun.

⁴ U nɛ kii Wia tinɗaaraa kala. Yiri-la u si laa Wia teen, u ma nɛ kii yiri-la Wia tinɗaara-la si laa.

⁵ Wialin Wia si bula a tigeu ɛ nɛ ɗla:

“N ɗaa mi Bii nɛ,
mi nɛ lulun jinin.”

U saa bira bula a tigeu ɛ:

“Mi jan ɗaa ɗ Nyimma,
ɗ ma jan ɗaa mi Bii.”

Wia tinɗaari bɛɛ ɛ nɛ Wia ha bul wiin deen?
Ba kun-kala ɛ dee Wia bul wiin deen.

- 6 Bua-la ɛ u si leŋe u Bie ku tuu dunia, u bira bula a bul,
 “Wia tinɗaaraa kala jaŋ tuu kpirimi u sipaanj a chuɔlu.”
- 7 Wialinj Wia si bula a mu tige u tinɗaaraa ɛ ne ŋla: U si,
 “Mi leŋe mi tinɗaaraa nage pelinj ari nyinj-gelinj ne.”
- 8 Ama u si bul wiaa a tige u Bie ɛ, ŋla ne u bul: U si,
 “Ŋ kuorunj jaŋ he dime a kaa mu deenj deenj. Wia tuo-pul kiaa ne jaŋ ŋaa ŋ kuori-daantiga di ŋ kaa beŋ ŋ niaa.”
- 9 “Ŋ cho wutitiiba ne a kii wu-nyiarinj. Ŋii ne tii ŋ Nyimma Wia liisinj di ŋ yuga kii ŋ doŋsunj tinŋaa a bibenba.”
- 10 Wialinj ba bira si bula a tige u Bie ɛ ne ŋla: Ba si,
 “La Tiina, ŋ ne ta tinɗeenj bunbun-la, a ta wia nyunj maa.
- 11 Wia nyunj ari tinɗeenj kala jaŋ lel, ama ŋ-na jaŋ he dime.
 Ba kala jaŋ birime ku-binaa a koŋe, ari genninj sii koŋe ŋii.
- 12 Ba jaŋ nage gerinj di ŋ kaa kpenj.
 Ŋ jaŋ kenba kaa birime, ari geri-zoŋ-la si yie birime ŋii. Di u zoŋmunj ne lia, u bira bi ku-falii ŋaa.
- Ama ŋ-na bi jaŋ ko di ŋ birima. Ŋ bi jaŋ ko di ŋ hiesa.”
- 13 Wialinj Wia bira si bula pu ne ŋla: U si,
 “Ku hoŋ mi seme, ni-duoŋ di-hoŋunj, see mi yuo dii ŋ diŋdoŋhoŋo kala dere.”

Wia tinɗaari bɛɛ lɛ nɛ Wia ha bul wiinj deenɗ?
Ba kuŋ-kala lɛ dee Wia bul wiinj deenɗ.

¹⁴ Wia tinɗaara-la kala ŋaa Wia tinɗinnaa nɛ.
Wia yie tinɗba ba mu pɛ nialinj u sii che u laa ta
lɛ nɛ.

2

Yesu nɛ ŋaa la Laataara

¹ A tinɗ wiinj deenɗ wiaa, u maga di la keŋ
wialinj la si nia woruŋ, a sɨ harinj miiru.

² Wialinj Wia tinɗaaraa fa si bula pi Iziral
tinɗŋaa fa dolie nɛ woruŋ. Di nuu nɛ fa bi baa
to, koo di nuu nɛ fa chei ba kuŋ, ba yie dɔgisu
nɛ woruŋ.

³ Wia sii che duu laala ta, ŋii ŋaa wu-bal nɛ a
kii wialinj Wia tinɗaara-la si bula. Di la nɛ bi
wii-la seye, wii-kala bira tuo duu laala ta, see
duu dɔgisela. La Tiina Yesu nɛ laa sipaanɗ bul
wii-la. Nialinj ma si nii wii-la bula pila nɛ.

⁴ Wia ma titia daga ari wii-la ba si bula ŋaa
wutitii nɛ. U dage u doluŋ a ŋaa
wu-kpuŋkperisinɗ ari wu-magilaa kala. Wia ma
to u tuotɔruŋ lɛ nɛ a lenɗ niaa keŋ doluŋ, di ba
tinɗ ba tinɗtinɗŋaa u Din-zɔŋ-la doluŋ lɛ.

⁵ U bi naga Wia jonɗ tinɗtee-falii-la si janɗ ko a
he Wia tinɗaaraa nisinj lɛ nɛ di ba bibenɗ.
Tinɗtee-falii-la wiaa nɛ la bulaa pima.

⁶ Wia teninj tuɔŋ seme dɔŋɔ ba bula,
“Bɛɛ kuŋ nɛ nuhuobiine ŋaa ŋ bibiine u wiaa,
bɛɛ kuŋ nɛ nuhuobiine bie ma ŋaa ŋ
bibenu?”

⁷ Ŋ si ta nuhuobiine, ŋ leŋe Wia tinɗaaraa kiiu
mua nɛ,

ama ŋ leŋe nuhuobiine ne keŋ yirin ari
doluŋ.

⁸ Ŋ jon kuŋ-kala ne a he u nisin le u biben.”
Ŋ si jon kuŋ-kala he nuhuobiine nisin le nii, ŋ
leŋe u keŋ ba kala doluŋ ne. Ama lele la na di
nuhuobiine ha bi kuŋ-kala ka ben.

⁹ La na ari Wia fa leŋe Wia tinɗaaraa ne kii
Yesu mua. Ama lele Wia leŋe Yesu yuge a keŋ
yirin maa, bee wiaa u na heen ne a suu. Wia
lahorimo le ne u fa ŋaa nii, duu wuo laa
nuhuobiinee kala nyuŋ a suu.

¹⁰ Kialin si he dunia le, Wia ne ŋaaba a tiiba
maa. U sii che di u biirin yuge a ko u teen, u
leŋe ba sipaa-laara chaasa na heen ne woruŋ
duu sene wuo laaba ta.

¹¹ Nii-la si piise niaa disinnin ta, ari nialin
disinnin u si piisa ta, ba kala nyimma ŋaa
kubala ne. Nii ne tii u ŋaa nii a wuo yire ba
kala u naanbiirin, ka hiisin buu kene.

¹² Wialin Yesu si bula pi Wia ne ŋla:
“Mi jan yire ŋ yirin mi naanbiirin teen.
Nialin si hilime aa chuoluŋ tuon mi jan
dennin.”

¹³ U bira bula,
“Mi jan laa ŋ wiaa kala dii,”
a bira bul,
“Nami ari ŋ biiri-la kala ŋ si jonjo pimi.”

¹⁴ Biiri-la Wia si jonjo pi Kirisito keŋ chalin ari
yaraa ne. Nii titia ne Kirisito ma keŋ chalin ari
yaraa duu suu a wuo yuo dii Sitaani, nii-la si
keŋ suuŋ doluŋ,

¹⁵ a wuo laa niaa ta, nialin sii fa suuŋ a ŋaa
suuŋ yosi ba miisin kala le.

¹⁶ Nii wiaa u bi naga ari u ko duu pe Wia tinɗaaraa le ne, ama u ko duu pe Abiraham doho niaa le ne.

¹⁷ Nii ne tii u birime nuhuobiine a ma nage u naanɓiiri-la, ba wii-wii-kala le. U ɗaa ɗii duu wuo ku ɗaa nialin si tima pipi Wia niaa nyun kuhian u naanɓiirin tuɗɗ ne a wuo fába nennige, a wuo ɗaa ni-titii, a wuo pe nialin le Wia wonɓiin le, a wuo len di Wia jon u baanin u fa si kene a tin niaa haacheba wiaa ta.

¹⁸ U titia na heen ne worun. Sitaani ma fa magisu. Nii wiaa u jan wuo pe nialin Sitaani sii magise le.

3

Yesu ne kii Moosis

¹ Nii wiaa mi naanɓiirin si bi disinnin kene Wia sipaan, Wia ne yirela di la ko u teen. U saa maga di ma jon Yesu wiaa he ma nyun le. U ne ɗaa Wia nanɗoo a ɗaa nialin si kpu pusun pipi Wia kuhian maa, wonɓii-la la sii to le.

² U to nii-la si liisu niin worun ne a tima pu, ari Moosis fa si to Wia niin ɗii a tima pi Wia niaa.

³ La jima ari nii-la si saa dii-zomun ne maga duu laa yirin a kii dia-la u si saa. Nii titia ne yiri-la Yesu si laa ne yuga kii Moosis yirin.

⁴ Dia-na kala si he dime, nuu ne saa. Ama kialin kala si he dime, Wia ne ɗaa.

⁵ Moosis fa ɗaa tinɗinni-titii ne Wia niaa kala tuɗɗ a tima pipiba. U ne fa bul wiaa piba a tige wialin si jan ko le.

⁶ Ama Kirisito-na fa ŋaa Wia Bii ne, a ŋaa ni-titii a tima pipi Wia niaa. Di la ma ne keŋ nyu-duoŋ a tinŋ kialiŋ la sí yielu wiaa, la ma janŋ wuo ŋaa u dia niaa.

Nii la si janŋ ŋaa a na wiese Wia teenŋ

⁷ Nii wiaa, Wia Diŋ-zoŋ-la bula pila ari,
“Jiniŋ, di ma ne nii Wia yiikoro,

⁸ ma sí siiduoŋ keŋ, ari nialiŋ fa si lii Wia
hariŋ giriŋ tuoŋ si keŋ siiduoŋ nii.
Bua-la le ne ba magise mi a ŋaa mi na
baaniŋ.

⁹ Lee-la ma naabalimaba magise mi ne woruŋ,
a na mi wu-ŋaalaa jisini mahini balia.

¹⁰ Nii wiaa ne mi baaniŋ sii niaa deenba kala
nyuŋ. Nii ne mi bul,

‘Ba tuobiinaa yie ŋaa ba yeŋŋi ne,
ba bi mi niini wiaa ka to.’

¹¹ Nii ne mi na baaniŋ a ŋmieŋe a bul,

‘Mi bi janŋ piba di-hoŋuŋ di ba hoŋo wiesi
da.’ ”

¹² Mi naanbiiriŋ, má pɔ ma titia le di ma tuoŋ
nuu sí wu-boŋ biinu. Di u ne ŋaa nii, u bira bi
janŋ laa Wia wiaa dii. U janŋ joŋ hariŋ yia Wia-la
si weye.

¹³ Ama má pe doŋo le tapulii-na kala a lii jiniŋ a
kaa mumu, di wu-boŋŋo sí wuo nyise ma
kuŋ-kala a wuo ŋaa di ma ŋaa siiduo wiaa Wia
sipaanŋ.

¹⁴ Wialiŋ la si laa dii buŋbuŋ, di la ne keŋba nii
a kaa mu wuu, la di Kirisito kala janŋ ŋaa kubala.

¹⁵ Wialiŋ ba si bul Wia teniŋ tuoŋ ne ŋla:

“Jiniŋ, di ma ne ko di ma nii Wia yiikoro,

ma sí siiduonj keŋ ari nialinj fa si lii Wia harinj si keŋ siiduonj nii.”

¹⁶ Kubεεba ne nii Wia yiikoro aŋ lii Wia harinj? Nialinj fa si to Moosis harinj a lii Ijipiti tinteenj le ne ŋaa nii.

¹⁷ Kubεεba ne fa leŋe Wia baaniŋ sii ba nyuŋ jisinj mahinj balia? Nialinj fa si bi u niinj wiaa to le ne leŋe u baaniŋ sii. Ba ne u leŋ ba suu girinj tuonj nii.

¹⁸ Kubεεba le ne Wia ŋmiesā he ari ba bi jaŋ na wiese-la u fa síi che u joŋo pi u niaa? Nialinj fa si bi Wia niinj wiaa ka to le ne u bul nii.

¹⁹ La na ari ba si bi Wia wiaa laa dii ne tii ba bi wiese-la wuo na Wia fa síi che u joŋo pi u niaa.

4

¹ Wia læle bula pila ari la jaŋ wuo ko u teenj a na wiese. Nii wiaa má leŋ di la keŋ la titia woruŋ duu sí wuo na di la doŋsunj ŋaa wiaa chei. Di la ne ŋaa wiaa chichei, la bi jaŋ na wiese u teenj.

² Wia wu-zomɔ-la ba si bula pila, ba fa bula pi la naabalimaba ma ne. Ama ba bi wialinj laa dii. Nii wiaa wialinj biba le pe.

³ La nialinj si laa wialinj dii jaŋ wuo mu Wia teenj a na wiese-la ari Wia si bul nii. U si, “Mi na baaniŋ, nii ne tii mi ŋmiese ari ba bi jaŋ na wiese-la mi fa síi che mi joŋo piba.”

Ama la jima ari buŋbuŋ-la Wia si ŋaa dunia dere, u tinj u tintinŋaa kala dere ne.

⁴ Wialinj ba si bula Wia teninj tuonj a tige che-peminj cheeŋ ne ŋla: Ba si,

“Wia si ŋaa dunia dere, u wiese ne che-pemin cheɛɛɛ.”

⁵ Lee-la titia Wia bira bula,

“Ba bi jaŋ na wiese mi teenɛ.”

⁶ Nii-na niaa doŋsun jaŋ na wiese-la. Ama nialin si laa sipaan nii Wia wu-zomɔ-la bi wiese-la na, beɛ wiaa ba bi wialin ba si nia to.

⁷ Nii ne Wia bira liise tapulii kubala. Tapulii-la ne ŋaa jiniŋ. U to la naabalima Devit le ne a bul wiin deenɛ. U si,

“Jiniŋ, di ma ne ku nii Wia yiikoro, ma si siiduon kenɛ.”

⁸ Bua-la le ba naabalima Josua fa si ŋaa Iziral tinŋaa sipaa-laara, u biba wiese pa. Di u ne fa piba wiese, Wia fa bira bi jaŋ bul tapulii doŋ wiaa.

⁹ Nii wiaa, tapulii doŋ ne he dimeɛ, Wia niaa si jaŋ wiesi.

¹⁰ Nii-la kala si na wiese Wia teenɛ, u tiina lenɛ u tinŋinŋaa ne aŋ wiesi, ari Wia ma si tinɛ u tinŋinŋaa dere aŋ wiesi nii.

¹¹ Má saa lenɛ di la he dolun a na wiese-la Wia si che duu joŋo pila. Nialin fa si bi u niin wialin to, ba bi wiese-la na. Di la ma ne bi u niin wialin ka to, la ma bi jaŋ na wiese-la.

¹² Wia niin wiaa weye a kenɛ niin a kii sia niirin balia kala si dii nyagaga. U yie wuo too juu nuhuobiine, a kenɛ u dima ari u miisin kaa pore doŋo le. U yie wuo jin nuhuobiine tuon ari u tuobiinaa kala.

¹³ Kuŋ-kala tuo si jaŋ wuo kenɛ u titia faa Wia teenɛ. Wia na kuŋ-kala ne, u teen ba kala he

pulumuŋ tuoŋ nɛ. U jaŋ leŋ di la dage la wu-ŋaala a pu.

Yesu nɛ ŋaa nialin si tima pipi Wia niaa nyuŋ kuhian

¹⁴ Yesu nɛ ŋaa Wia Bie a bira ŋaa nialin si tima pipi Wia niaa nyuŋ ba tuoŋ kuhian. U nɛ ŋaa kuhiasi-la tuoŋ kuhian maa. U si tin u tinŋinŋaa dɛɛ, u jil wia nyuŋ a mu Wia teen. La kuhian si yuga ŋii, má leŋ di la keŋ wialin la si laa dii woruŋ.

¹⁵ Yesu bi nage nialin si kpu pusun pipi Wia kuhiasin si bi niaa nennige ka fa ŋii. U nɛ wuo fála nennige a jin wialin síi walimɛla, bɛɛ wiaa ba ma walimu nɛ. Sitaani paala magisu nɛ, ama u bi wu-bɔŋ kala ŋaa.

¹⁶ Ŋii wiaa má leŋ di la keŋ nyu-duoŋ a wuo yi lee-la Wia si hɔnɔ, duu wuo fála nennige. Di la nɛ juu wii-kala, u jaŋ fála nennige a pɛla lɛ.

5

¹ Nialin si kpu pusun pipi Wia kuhian-na kala, ba yie liisu niaa tuoŋ nɛ. U hɛ nuhuobiine ari Wia pɛge a laa kiaa pipi Wia, aŋ pɛ kpu pusun a piise niaa disinnin tita.

² U siaa yie fiɛɛ niaa nyuŋ nɛ woruŋ, nialin síi ŋaa wu-bɔŋŋɔ aŋ bi jin, ari nialin si yeŋŋe Wia wonbii-la lɛ, bɛɛ wiaa u ma titia yie ŋaa wiaa chichei nɛ.

³ A tin ŋii wiaa nɛ u yie kpu pusun pipi Wia a tin u titia haacheba wiaa, di Wia piise u disinnin ta, a bira kpu pusun pipi Wia maa a tin

ni-kaana-la kala wiaa, di Wia piise ba ma disinnij ta.

⁴ Nuu-kala bi jaŋ wuo liise u titia a titinj tintiminj deenj. Wia ne yie liise tiina ari u fa si liise Erɔŋ njii.

⁵ Njii titia ne Kirisito ma bi u titia kaa yuge duu tinj tintimii-la nialinj si kpu pusunj pipi Wia kuhianj sii tinj. Ama Wia ne liisu. Wii-la Wia si bula pu ne ɲla: U si,

“Nj ɲaa mi Bii ne,
jiniŋ mi ne lulunj.”

⁶ Wia teninj tuɔŋ sɛmɛ dɔŋɔ maa u bula,

“Nj nage nii-la fa si kpu pusunj pipi Wia dɔŋɔ ba sii yire

Melikizedeki ne.

Nj jaŋ tima pipi Wia niaa nyunj a kaa mu deenj deenj.”

⁷ Yesu fa si he u miisinj le dunia deenj le, u chuɔle Wia a faasa yel sii-liirinj a sul Wia, u-na nii-la si jaŋ wuo laa u miisinj ta duu si suu. Yesu seye duu ɲaa wialinj sii tɔre Wia tuɔŋ ne, njii ne tii Wia laa u Wii-sula.

⁸ Yesu fa ɲaa Wia Bii ma ne, ama u na heenj ne worunj. U si na heenj njii, u ku jinj njii u si jaŋ ɲaa a to Wia niinj worunj.

⁹ U si to Wia niinj kala dere, u ku ɲaa nialinj kala ma sii to u niinj sipaa-laara, a laaba ta a kaa mu deenj deenj.

¹⁰ Njii ne Wia liisu duu ɲaa nialinj si tima pipi Wia niaa nyunj kuhianj, a tima pi Wia ari Melikizedeki fa si timaa pi Wia njii.

Má waa Wia wiaa ɛ, an sɪ harin jonɔ yia Wia wu-zɔmɔ-la

¹¹ La keŋ wiaa yuge ne di la bul a tige wiin deen ɛ. La bi jin nii la si jan wuo bul wii-la di ma jin u bubuɔŋ, beɛ wiaa ɛɛɛ ma digilaa kparima ne. Ma bi wialin bubuɔŋ wuo jin lima lima.

¹² Ma si nii Wia wu-zɔmɔ-la, u diene ne. U fa maga di ma ne didage niaa, ama ma bira che nuu ne duu didage ma Wia niin wialin ma si nia bunbun. U naga maa che yilin ne di ma wase. Ma ha bi ku-duorun wuo didii.

¹³ Bii-mulo ne yie wiwase yilin, u bi ku-duorun wuo didii. Nii titia ne ma ma nage. Ma ma ha bi wu-duorun wuo jijin. Wialin ba si dagema jan len di ma keŋ tuɔ-pula Wia sipaan.

¹⁴ Nihian ne wuo ku-duorun didii. Nialin si waa dere Wia wiaa ɛ nage nihiasin ne. Nii ne tii ba yie wuo jin wu-bɔŋɔɔ ari wu-zɔŋɔɔ pege, beɛ wiaa ba veneɛ ŋaa wu-zɔŋɔɔ ne.

6

¹ Nii wiaa la si wuo jin bunbun wialin ba si bula pila a tige Kirisito ɛ nii, u maga di la kiele mu sipaan ne a wuo waa dere Kirisito wiaa ɛ. Ma sɪ lenɛ di la bira suomo bubul wialin la si jan ŋaa a birima lii la haacheba-la ɛ, an len la wu-bɔmɔ-la la fa sɪi ŋaa. La bira bi che di la suomo bul nii la si jan to a laa Wia wiaa dii.

² La ma bira bi che la bul nii ba si jan fola Wii-chuɔɛ liin, ari nii ba si jan jon nisaa danla ɛ, ari nii niaa si jan suu an sii suun ɛ, ari nii Wia si jan dii niaa sariya a jon cheerin pi

dɔŋsun a kaa mu deen deen, a bira jon miisin pi dɔŋsun ma a kaa mu deen deen.

³ Di Wia ne seye, la jan kieli bunbun wialin an mu sipaan.

⁴ Di Wia ne wuo suri niaa siaa di ba wuo jin u wiaa, a wuo laa wialin si lii Wia teen dii, a bira ken u Din-zon-la maa,

⁵ a wuo nii Wia niin wiaa a jin ari u niin wialin zomɔ ne kinken, a bira wuo na Wia kuorii-la si jan ko dolun si mage nii ba miisin le lele ɲla,

⁶ di ba ne jin wiaa deenba kala an bira jon harin yia Wia wu-zomɔ-la, ee ne ba jan bira ɲaa di ba birima lii ba haacheba le, an bira ko Wia teen? Ba bira bi jan wuo miira ko Wia teen. U saa naga ari ba bira wasa kpaase Wia Bie mere daa-gese nyun ne. Ba si ɲaa nii, ba bira leje hiisin diiu ne niaa tuon.

⁷ Di duonun ne nii he tinteen le, tintee-la yie wuo nyua duon lii-la. U si nyua lii-la nii, kaaa wiwase lee-la. Nialin sii pere lee-la ma nina kaaa worun. Tintee-la zomɔ piba ne. Wia ne pe tintee-la le.

⁸ Ama di yan ari sosun dundun nii nyu lee-la, nii-na tintee-la bi zomɔ pi nialin. Wia via tintee-la wiaa ne. Ba jan chaane nyinin he duu dii buru.

⁹ Laa bul wiaa deenba kala, ama ma-na, la nanɔn-chooloo, ma-na kpia ne. Ma bi tintee-loru-la wiaa la si bula naga. La ɲaa yarida ari Wia jan laama ta,

¹⁰ bee wiaa Wia ken wutitii. U bi jan bee kieli tintimii-la ma si tima pu. A tin u wiaa ma cho u

niaa ne a tima pipiba, an haa titin nii.

¹¹ La saa cho di ma kuŋ-kala fiɛɛɛ siin aa yieɛɛ kialin ma si jan na, a jin worun ari ma sene jan naba, a ken nii naan le a mu dɛɛɛ.

¹² La bi che di ma ken yariwiin. Nii ne tii la bul nii. Laa che di ma to nialin si laa Wia wiaa dii faafaa naa-buasun ne. Niaa deenba chin wialin ba si laa dii le ne a nyalima nii halii, a wuo na kialin Wia fa si bula piba ari ba jan na.

Wialin Wia si bula sene naa ne

¹³ Faafaa-la Wia bil u niin a pi Abiraham an nmiɛɛɛ. Kuŋ-kala fa tuo a yuga a kii u-na Wia duu nmiɛɛɛ. Nii ne u nmiɛɛɛ u titia.

¹⁴ U nmiesa a bul, “Wutitii, mi jan pen le a len di n doho niaa pun.”

¹⁵ Nii ne Abiraham ken kenyiri a wuo nyalime, a sene na wii-la Wia fa si bula pu ari u jan na.

¹⁶ Ama di nuhobiinee nii che di ba nmiɛɛɛ, ba yie nmiɛɛɛ ku-la si kiiba ne. Di ba ne ken wii ma kaa lileɛɛ, ba yie nmiɛɛɛ ne. Di ba ne nmiesa, wii-la sene chin.

¹⁷ Wia fa bula pi u niaa ari u jan jon kiaa piba. U fa sii che di ba chaasa jin ari u bi jan ken u niin birime, ama u sene jan jon kialin piba, u nmiesa dan ne.

¹⁸ Wia saa naa wiaa balia ne. U si wuo bul wii-la an pe nmiɛɛɛ nii, wiaa deenba baliamin bira bi jan ko di ba birima, bee wiaa Wia bi wiaa nyia. U bul wiaa deenba a pi la nialin si fa mu Wia teen, di la laa la titia dime ne. U bul nii pila di la nyun nyaase ne a tin kialin Wia si

bula ari u jaŋ ŋaa pila wiaa, a keŋ kialin la sfi yielu woruŋ.

¹⁹ La sfi yiele kialin ŋii, la jaŋ wuo nyire la boye a chin wialin la si laa dii le woruŋ, a wuo juu Wia di-zoŋ-la, lee-la patiisa-balin fa si kere. Ni-peiba bi lee-la wuo juu.

²⁰ Yesu ne ŋaa nialin si tima pipi Wia niaa nyuŋ a kaa mu wuu, ari baal kubala ba faa yire Melikizedeki fa si ŋaa nialin si tima pipi Wia niaa nyuŋ kuhian a kaa mu wuu ŋii. Yesu ne laa sipaan juu di-zoŋ-la a tin la wiaa, di la ma wuo to u harin a juu lee-la.

7

Ba bul wiaa a tige Melikizedeki le, nii-la si kpu pusun pipi Wia

¹ Baal-la ba si yiru Melikizedeki, u fa ŋaa taŋ kubala kuoru ne aŋ fa pe ŋaa nii-la si kpu pusun pipi Wii-jaribako. Taŋ-la yirin ne Selem. Bua kubala Melikizedeki cheŋ Abiraham duu mu yuo laalin dii tintee doŋsun kuoroo aŋ kuko. Nii ne u sul Wia pu duu peu le.

² Nii ne Abiraham keŋ kialin u si paa laal-la le a kaa kpaa leree fii, a joŋ doŋo pu. Melikizedeki yiri-la bubuon ne kuoru-la si keŋ tuo-pula Wia sipaan. Baal-la ne bira ŋaa Selem kuoro maa. Selem kuoro bubuon ne, kuoru-la si keŋ u niaa hoŋ som.

³ Melikizedeki fa bi nyimma kene, u bi naan ma kene. Nuu-kala fa bi u doho jin, a bi bua-la ba si lulu ari bua-la u si suba ma jin. Ama u fa

nage Wia Bii ne. U ŋaa nii-la si tima pipi Wia niaa nyuŋ a kaa mu wuu.

⁴ Ma jaŋ na di u fa ŋaa ni-bal ne. La naabalima Abiraham fa si lii laaliŋ ko, u paala kpa a kiaa pu ne.

⁵ Baal doŋ ma ne fa he dime. U yiriŋ ne fa Liivai, u biiriŋ ne fa ŋaa nialiŋ si kpu pusun pipi Wia doho niaa. Wialiŋ Moosis fa si ŋmuŋsa bil di niaa tuto tuoŋ ba bula ari Abiraham doho niaa kala keŋ ba kiaa kpa a leree fii fii, a joŋ doŋo pi ba naanbie Liivai ari u biiriŋ. La jima ari Liivai doho niaa ari Iziral tinŋaa doŋsun kala ŋaa Abiraham doho niaa ne. Ama Wia haa bul ŋii ne.

⁶ Melikizedeki fa bi Liivai doho nuu ŋaa aŋ pe laa kpaaliŋ Abiraham teen, aŋ sul Wia pu duu pe u le. Ka Wia ma fa ta niŋ ne Abiraham teen.

⁷ Ni-baliŋ ne yie sul Wia duu pe ni-bie le. Wii tuo ba si jaŋ kaa lere a tige wiŋ deen le.

⁸ Liivai nialiŋ si laa kpaaliŋ deen, ba-naa suu ne. Ama Melikizedeki si laa kiaa Abiraham teen, u-na bi jaŋ suu. Ari jiniŋ u ha weye ne. Ba bul ŋii ne Wia teniŋ tuoŋ.

⁹⁻¹⁰ Bua-la le Liivai naabalima Abiraham si cheŋ Melikizedeki a keŋ kiaa kpa a pu di ba ha bi Liivai lula. Leele u yie lilaa kiaa u niaa teen ne. Ama Abiraham fa si joŋ kiaa pi Melikizedeki ŋii, la jaŋ wuo bul ari Liivai ma fa joŋ kiaa puu ne, bee wiaa u ŋaa Abiraham doho nuu ne.

¹¹ Wia si joŋ u niŋ a pi Moosis, bua-la le ne Liivai biiriŋ suomo tiŋ tiŋtimii-la nialiŋ si kpu pusun pipi Wia sii tiŋ. Di tiŋtimii-la fa pe Iziral tinŋaa le di ba chaasa ŋaa ni-zomɔ, ŋii-na u

bira bi maga di nuu dɔŋ si nage Melikizedeki kɔ aa tin nialin si kpu pusun pipi Wia tintinŋaa. Ama Wia si nuu dɔŋ jan kɔ (a pɛ Iziral tinŋaa lɛ). U-na bi jan lii Ɛrɔŋ doho niaa tuɔŋ.

¹² Di ba nɛ liise nuu a bul di u doho niaa dunduna nɛ kpu pusun pipi Wia, aŋ bira liise nuu si bi u doho niaa tuɔŋ lia, see di ba kɛŋ wialin ba sii to ma kaa birime.

¹³ La Tiina Kirisito wiaa nɛ baa bul nii. U ma lii doho dɔŋ tuɔŋ nɛ. Nuukala ha bi doho deen tuɔŋ lia a ŋaa nii-la si kpu pusun pipi Wia. Nuukala jima ari Yesu lii Juda doho niaa tuɔŋ nɛ.

¹⁴ Ama bua-la lɛ Moosis fa si bul wiaa a tige nialin si jan kpu pusun pipi Wia lɛ, u bi bula ari ba liise nuu si lii Juda doho niaa tuɔŋ.

Yesu nɛ ŋaa nii-la si timaa pi Wia niaa nyun deen deen

¹⁵ Nuu dɔŋ si tima pipi Wia niaa nyun si folo kɔ ŋla a nage Melikizedeki, wiaa deenba kala chaasa chin nɛ.

¹⁶ U tiina si ku ŋaa nii-la si tima pipi Wia niaa nyun nii, u bi naga ari u doho wii nɛ. U bira bi naga ari wialin ba si ŋmuŋsa bil di niaa tuto nɛ daga ba liisu. Ama u miisin dolun lɛ nɛ ba liisu. U jan hɛ dime deen deen. U bi jan suu.

¹⁷ Wia bula pu a bul, “Ŋ nage Melikizedeki nɛ. Ŋ jan chin la nyun a tima pipi Wia a kaa mu deen deen.”

¹⁸ Nii wiaa ba jon wialin Moosis fa si ŋmuŋsa bil di niaa tuto ta nɛ. Ba bira bi bubuɔ kɛnɛ, ba bi jan wuo pɛ nuu lɛ.

19 Wialin Moosis fa si nmuŋsa bil di niaa tuto bi jaŋ wuo len di nuu-kala wuo chaasa ŋaa ni-zɔŋ. Ba si jon wu-binaa ta, wu-falaa ne he dime la tuto. Wu-falaa deenba le ne laa yiele. Ba suri wonbiin pila ne, di la wuo ko Wia teen.

20 Wia nmiesa ne a dan wu-falaa deenba le u si bula pila.

21 Di ba ne fa liise nialin si kpu pusun pipi Wia, Wia bi nmiesa he, an ka ba titin ba tintinŋaa. Ama la Tiina Wia si liise Yesu, u nmiesa ne a bul, “Mi bi jaŋ ken mi nin birime.” U bira bula, “N ne ŋaa nii-la si timaa pimi Wia niaa nyun a kaa mu wuu.”

22 Wia ta nin ne u niaa teen. Yesu ne u kaa ta nii-la. Wii-la u si bula ne kpia wialin Moosis fa si nmuŋsa bil di niaa tuto. Nii daga ari u ŋaa wutitii ne.

23 Bunbun nialin fa si kpu pusun pipi Wia fa yuga ne, bee wiaa ba faa suu ne. Ba sii suu nii, ba bi tintimii-la wuo tin deen deen.

24 Ama Kirisito-na jaŋ ŋaa nii-la si tima pipi Wia niaa nyun a kaa mu wuu, bee wiaa u bi suu.

25 Nii wiaa, u jaŋ wuo laa nialin si tou le a ko Wia teen ta. U jaŋ wuo laaba ta, bee wiaa u jaŋ he dime bua-na kala a sul Wia pipiba duu peba le.

26 Yesu si ŋaa nialin si tima pipi Wia niaa nyun kuhian nii, u ŋaa wu-zɔŋ ne a pila. Yesu bi disin kene, u bi wii-kala cheye. U chaasa ŋaa ni-zɔŋ ne. U ken u titia pore ne haache tinŋaa le. Wia kenu ŋaa ni-bal. U si he Wia-jaŋ le nii, u yuga kii kun-kun-kala si he dime.

²⁷ Nialin fa si kpu pusun pipi Wia kuhiasin fa yie kpu pusun tapulii-na kala ne. U fa maga di ba kpu pusun a tin ba titia haacheba wiaa ne, an bira kpu donsun ma a tin niaa haacheba wiaa. Yesu-na bi nii naa. U bi pusun kpua a tin u titia haacheba wiaa. U liise sarika bala ne a pi Wia a tin niaa haacheba wiaa. U titia miisin ne u kaa liise sarika-la.

²⁸ Ba yie to wialin Moosis fa si nmunsa bil di niaa tuto le ne a liise niaa di ba naa nialin si kpu pusun pipi Wia kuhiasin. Nialin ba si liisa fa ken haache ne. Ama wii-la Wia si bula a tige u Bie Yesu le to harin ne a ko. Wia nmiesa ne an-na liise Yesu duu naa nialin si tima pipi Wia niaa nyun kuhian. U chaasa naa ni-zon ne a kaa mu wuu. U bi jan ko duu ken disinnin.

8

Yesu ne timaa pi Wia la nyun

¹ Wii-la kala la sii bul wu-nyun ne nla. La ken nialin si tima pipi Wia niaa nyun kuhian ne. U ne he Wia-jan a hon Wii-jaribako seme, ni-duon di-honun.

² Wia di-zon-la le ne u he a titin. Wia-dia titia ne nii. Lee-la nuhuobiine dee bi saa. La Tiina Wia ne saa.

³ Di ba ne liise nialin si kpu pusun pipi Wia kuhian-na kala, ba yie liisu duu laa kaa pipi Wia ne, an pe kpu pusun ma pupu. Nii wiaa u maga di nialin si tima pipi Wia niaa nyun kuhian deen ma jon kun ne a pi Wia.

⁴ Di u ne saa fa he dunia le, u fa bi jan naa nii-la si kpu pusun pipi Wia, bee wiaa nialin si

he dunia le a kpu pusun pipi Wia, ba nii to wialin Moosis fa si nmunsa bil di niaa tuto an ninaa.

⁵ Niaa deenba si kpu pusun pipi Wia kuhiasin tin ba tintininaa ne Wia-dia tuon dunia deen le. Ba sii tin tintininaa nii, baa chesi Wia di-zon-la wiaa ne nii. Wia di-zon-la titia dee. Moosis fa si nnaa siri duu he lebin, Wia fa bul wiaa pu ne. U si, "He lebi-la duu nage ku-la mi si dagine peel-la nyun."

⁶ Tintimii-la Kirisito sii tin ne yuga kii tintimii-la bunbun niaa si tima, bee wiaa Wia tou le ne a ta nii-falin a pi u niaa. Nii-falii-la ne kpia bunbun nii-la Wia si ta u niaa le, bee wiaa wii-la Wia si bula bi jan ko di u ta da.

⁷ Bunbun Wia ta niin ne u niaa teen. Di wialin faa pe u niaa le di ba nnaa ni-zom Wia teen, Wia fa bira bi jan ta nii don u niaa teen.

⁸ U na di bunbun wialin bi u niaa le pe di ba wuo nnaa ni-zom, nii ne u bira bul,
"Tapulii kubala mi jan bira ta nii don mi niaa
Iziral tinnaa teen, ari Juda doho niaa le."

⁹ Mi si jan ta nii-la, u bi jan nage bunbun nii-la mi fa si ta ba naabalimaba teen
bua-la le mi si kenba kaa lii Ijipiti tinteen.
Ba fa bi mi nii-la le to,
nii ne tii mi jon harij yiaba.

¹⁰ Wialin la Tiina Wia fa si bula ne nla: U si,
"Tapulii kubala ne jan yi di mi ta niin mi niaa
Iziral tinnaa teen.

Mi jan len di ba jin mi niin wiaa worun, a jonjo
he ba nyun
ari ba tuon kala le.

Di mi ne ŋaa ŋii, mi jaŋ ŋaa ba Wia,
di ba ma ŋaa mi niaa.

11 Bua deen le nuu-kala bira bi jaŋ dage u doŋo
tiina

koo u naanbii ŋii u si jaŋ ŋaa a jinmi.

Nuu-kala jaŋ jinmi,

hanbiisin ari kuhiasin kala.

12 Mi jaŋ fába nennige a joŋ ba haacheba a
cheba.

Mi bira bi jaŋ liliisi ba wu-boŋŋoo.”

13 Wia si bul ŋii-falii-la wiaa ŋii, u si di bunbun
ku-la ŋaa ku-binii ne. Ku-la kala saa si diene
ŋaa ku-binii ne, u maga di ba joŋo ta ne.

9

Yesu ne timaa pi Wia la nyun Wia-jaŋ le

1 Bunbun-la Wia fa ta niin ne a pi u niaa.
Ŋii-la fa ken wonbiee ne ba to a chuchuo le Wia.
Ba fa he lebin ne a chuchuo lu dime.

2 Lebi-la fa ken leree balia ne, tege ari
sipaan. Tege lebi-la le ne chaanin fa chin
korun nyun. Teebul ma fa he dime. Boroboro-la
ba si yie kaa mu bil Wia sipaan ma fa dan
teebul nyun tege lebi-la le ne. Lee-la yirin ne fa
lee-la si bi disinnin kene,

3 a kiele juu lebi-la sipaan, ba fa ken patiisa
ne a kaa kere. Lee-la yirin ne fa lee-la si chaasa
pulle a bi disinnin kene.

4 Selime korun ne fa he lee-la. Dime ne ba yie
nyige tii-kelin suora si sima a pipi Wia. Daga
kubala ma ne fa chin dime. Selime tou kala.
Selime pupoin ne fa he daga-la tuon. Pupoi-la

tuon ne ba fa jon boroboro-la si lii Wia-jan ku tuu a he. Eron daa-la si toso ma fa he daga-la tuon ne. Tabii-taala-la le Wia fa si nmunse u niin wialin he, u ma fa he dime ne.

⁵ Daga-la nyun, ba me Wia tinjaaraa sii tul, a bil ba ma chin. Ba ken ba kinkesin kaa jere to Wia kuori-kpasa-la nyun, lee-la u si hono aa fa niaa nennige, a jon ba haacheba a cheba. Leele la bi jan wuo bul wiaa yuge a tigeba le.

⁶ Di ba ne bil kialin kala dere, nialin si kpu pusun pipi Wia, ba yie juu tegee lebi-la di ba tin tintimii-la si maga di ba tin.

⁷ Ama nialin si kpu pusun pipi Wia kuhian dunduja ne yie juu lebi-la sipaan. U ma saa yie juu lee-la bala ne jina kala. U yie ken chalin ne a kaa juu pi Wia, a tin u titia haacheba ari nialin kala haacheba wiaa.

⁸ A tin wiin deen wiaa Wia Din-zon-la chaasa dage ari wonbii-la ba si to juuu lebi-la sipaan, ba ha bi suro, bee wiaa tegee lebi-la ha he dime ne.

⁹ Tegee lebi-la nage dunia deen le la si he ne. U bi jan dieni. Tegee lebi-la le ne ba yie jon kiaa pipi Wia an pe kpu pusun pupu. Wialin ba si yie naa lebi-la tuon, ba bi jan wuo pe nialin si ken kialin ko, di ba tuobiinaa chesi.

¹⁰ Wiaa deenba dage kudiilee ari ku-nyualaa wiaa dunduja ne. Ba bira dage ari ba si jan fufo ba yaraa disinnin a kaa mu yi bua-la le Wia si jan ken wu-falaa ko ne.

¹¹ Ama Kirisito ko ne leele a naa nialin si tima pipi Wia niaa nyun kuhian. Wii-la u si kaa ko ne zomo a kii bunbun wialin. U si ko nii, u juu

lebi-la sipaanj si bi disinnij kenε, lee-la ne zomo kinkeŋ a kii bunbun ku-la. Nuhuobiine dee bi saa. U bi dunia deen kuŋ ŋaa.

¹² Kirisito juu lebi-la sipaanj bala dunɗun ne. U bi buuna koo ne-pasiŋ chaliŋ kaa juu dime. Ama u keŋ u titia chaliŋ ne kaa juu, a jonj chal-la a tinj la haacheba chiminj, a laala ta a kaa mu wuu.

¹³ Bunbun ba fa yie jonj buuna koo ne-bele chaliŋ ne a fo niaa disinnij ta. Di nuu ne ŋaa disinnij, ba yie jonj ne-pasa-la ba si kpua a nyige ne a pi Wia, a keŋ u tuorunj kaa mise nialiŋ a piise ba disinni-la ta.

¹⁴ Di wiaa deenba ne wuo piise niaa disinnij ta, nii-na Kirisito chaliŋ ma janj wuo paala piise niaa disinnij ta a kii buunaa koo nesinj chaliŋ. Kirisito fa bi disiŋ kala kenε. Wia Diŋ-zonj-la dolunj le, u jonj u titia pi Wia, a suu a tinj la wiaa. U janj wuo lenj di ma tuobiinaa chesi di ma si wu-bonj biinu, ka di ma wuo tima pipi Wia, Wia-la si keŋ miisinj.

¹⁵ Kirisito ne he Wia ari nuhuobiine pege. U le ne Wia to a ta nii-falii-la u niaa teenj. Wia ŋaa nii di nialiŋ kala u si yira wuo na kialinj u si si u janj jonj piba Wia-janj le. Kialiŋ janj he dime a kaa mu wuu. Leele Kirisito suba ne. U suu nii duu wuo laa niaa haacheba ta ne, nialiŋ si ŋaa haache bua-la le ba fa sii to bunbun wialiŋ Wia si ta u niaa teenj.

¹⁶ Di nuu ne si duu ne suba, nuu donj ne janj dii u kiaa, di tiina ne ha bi suba, nii-la bi janj wuo dii kialinj, see di kialinj tiina suba.

¹⁷ Di kiaa tiina ne weye, nii-la u si si u janj dii

u kīaa bi jaŋ wuo dii kialiŋ, see di u suba.

¹⁸ Nii titia ne Wia joŋ chaliŋ ta buŋbuŋ n̄i-la.

¹⁹ Moosis si ŋmuŋse wialiŋ bil di nīaa tuto, di u ne ku dageba wialiŋ a ku deɛ-na kala, u yie kpu ne-pasiŋ ari buunaa ne, a laa chaliŋ a ŋaa liiŋ guoli. U yie che pie-puŋ-fiesiŋ ari pipaa-suɔrusuŋ a vɔɔ a he dɔŋɔ le, a kaa yuu chal-la, a mise he teŋ-la le u si ŋmuŋsa, aŋ pe ŋaa mise nialiŋ maa.

²⁰ Di u ne ŋaa chal-la mimise nialiŋ, ŋla ne u yie bul: U si, “Chal-la Wia si joŋɔ ta niin ma teŋ ne ŋla.”

²¹ Nii titia ne u yie ŋaa chal-la mise lebi-la ari gbaŋsi-la kala ba si kaa titiŋ Wia tiŋtiŋŋaa lebi-la tuɔŋ.

²² Wutitii, wialiŋ Moosis si ŋmuŋsa bil di nīaa tuto, tuɔŋ chaliŋ ne ba yie kaa fo kīaa jesin kala disinniŋ ta. Di ba ne bi kuŋ chaliŋ liisa, Wia bi jaŋ wuo joŋ nuu-kala haacheba a cheu.

Yesu suu bala ne nīaa nyuŋ duu laa haacheba ta

²³ Kialiŋ si he lebi-la tuɔŋ nage kialiŋ si he Wia-jaŋ ne. U maga di ba keŋ pusun chaliŋ chese kīaa deenba disinniŋ ta. Ama kialiŋ titia si he Wia-jaŋ le, u maga di ba che ku-la si zɔmɔ kii pusu-la chaliŋ ne a piise ba disinniŋ ta.

²⁴ Kirisito juu Wia di-zɔŋ-la titia ne. Lee-la u si jua, nuhuobiine dee bi ŋaa. Nialiŋ si ŋaa lebi-la, baa chesi Wia di-zɔŋ-la ne. Ama Kirisito juu Wia-jaŋ titia ne. U juu lee-la duu wuo mu Wia teŋ a chin la nyuŋ.

²⁵ Nialiŋ si kpu pusun pipi Wia kuhiasin yie juu lebi-la sipaan si bi disinniŋ keɛ jina jina ne,

a pe keŋ pusun chalin kaa juu a pi Wia. Chal-la ba si yie kaa juu, ba titia chalin dee. Ama Kirisito-na si juu lee-la, u bi naga ari u jan venεε juu dime jina-na kala ne a jon u titia a pipi Wia.

²⁶ Duu ne faa naa nii, u fa jan na heen jina-na kala a lii dunia di-suomun a kaa ko ari jinin kala. Ama u si china mage nla, dunia diderin kpage ne. Nii ne u ko bala duu jon u titia a pi Wia a suu, a laa niaa haacheba ta.

²⁷ Bala ne nuu-kala jan suu. Nii hariŋ le Wia jan dii u tiina sariya.

²⁸ Nii titia ne ba kpu Kirisito balá duu wuo laa ni-dan haacheba ta. U jan bira ko. Duu ne ko, u bira bi jan laa niaa haacheba ta, ama u jan laa nialin ta, nialin si naa siri aa gberu.

10

¹ Wialin Moosis fa si nmunsa bil di niaa tuto laa sipaan ne, ka wu-zomɔ-la-na to hariŋ ko. Wialin Moosis fa si nmunsa bil nage wu-zomɔ-la ne, ama wu-zomɔ-la titia dee nii. Ba nage wu-zomɔ-la daaliimin ne. Nii wiaa pusu-la ba si yie kaa ku kpu pipi Wia jina-na kala, ba bi jan wuo len di nialin si keŋ pusu-la kaa ko naa ni-zomɔ-la si bi disin kala keɛ.

² Di pusu-la ba si yie kaa mu kpu pipi Wia ne fa wuo len nialin si kaa ko naa tuo-pul timma, nii-na ba fa bira bi jan kpukpu pusun deenba jina-na kala. Di ba ne fa wuo piise nialin disinnin tita, nii-na ba fa bira bi jan bibiine di ba keŋ haache kala.

³ Ama ba si yie kpu pusu-la pipi Wia jina-na kala, ba yie liliisi ba haacheba ne,

4 bæε wiaa nesiŋ ari buunaa chaliŋ bi jaŋ wuo laa niaa haacheɓa ta.

5 Njii nε tii Kirisito bul wiaa deenɓa a pi Wia bua-la lε u si ku tuu dunia. U si,

“N-na bi pusu-la ba si yie kaa ku piŋ ka che, aŋ bira bi pusu-la ma ba si yie kpu a nyige piŋ ka che.

Ama η liisemi nε di mi joŋ mi titia kala a piŋ.

6 Ba si yie kpu pusu-la a nyige pipiŋ, aŋ kpu pusu-la doŋsuŋ maa a piise ba disinniŋ tita, η tuoŋ bi ba kala nyuŋ tɔre.

7 Njii nε mi bul, ‘Mi Tiina Wia, mi ko nε di mi ηaa wialiŋ sii tɔre η tuoŋ.

Mi ko nε di mi ηaa wialiŋ ba si ηmuŋsa bil η teniŋ tuoŋ a tigemi lε.’ ”

8 Wialiŋ Moosis fa si ηmuŋsa bil di niaa tuto nε daga di ba kpu pusuŋ pipi Wia, a bira joŋ kiaa pupu, a bira kpu pusuŋ a nyiga pi Wia, a kpu doŋsuŋ maa a piise niaa disinniŋ tita. Ama Kirisito bula di Wia bi ηii cho. U tuoŋ ma bi ba nyuŋ tɔrɔ.

9 Njii nε ka u bira bul, “Mi ko nε di mi ηaa wialiŋ sii tɔre η tuoŋ.” U si bul ηii, u via buŋbuŋ wialiŋ ta nε, aŋ miira suomo bil wu-falia.

10 Kirisito si ηaa Wia tuotɔru wii-la a joŋ u titia kala a pu a tiŋ la wiaa, ηii nε leŋe la bira bi disinniŋ keŋε. U si suu ηii, u joŋ u titia pi Wia balá nε. U bira bi jaŋ ko duu ηaa ηii.

11 Nuu-kala si kpu pusuŋ pipi Wia yie chiŋ u leriŋ nε a titiŋ u tiŋtiŋŋaa tapulii-na kala, a venεε kpu pusuŋ pipi Wia tapulii-na kala. U si

yie kpu kiasa deenba a pipi Wia, ba bi jaŋ wuo laa niasa haacheba ta.

¹² Ama Kirisito suba a joŋ u titia a pi Wia bala ne duu laa niasa haacheba ta. U si ŋaa ŋii dere, u jil Wia-jaŋ a hoŋ Wia seme, ni-duoŋ di-hoŋuŋ.

¹³ U jaŋ hoŋ dime hali, see di u yuo dii u diŋdoŋdoŋo kala dere.

¹⁴ U si joŋ u titia a pi Wia balá ŋii, u leŋe nialin ba si piise ba disinnin ta ŋaa tuo-pul timma ne u teen a kaa mu wuu.

¹⁵ Wia Diŋ-zoŋ-la ma ŋaa wialin la sii bul dansia.

¹⁶ U si,
 “Di tapulii doŋ ne yie, mi jaŋ ta mi niin ba teen.
 Mi jaŋ leŋ di ba jin mi niin wialin,
 a joŋba he ba tuoŋbiinaa ari ba nyuŋ kala
 le.”

¹⁷ U bira bula,
 “Mi bira bi jaŋ liliisi ma haacheba ari ma
 wu-boŋdoŋo kala.”

¹⁸ Di Wia ne joŋ la haacheba-la kala a chela, u bira bi maga di la kpu pusun a pi Wia a tin la haacheba wiaa.

Má keŋ nyu-duoŋ a kpage Wia

¹⁹ Ŋii wiaa, mi naanbiirin, la jaŋ wuo keŋ nyu-duoŋ a juu Wia di-zoŋ-la, beŋ wiaa Yesu joŋ u chalin a jaase la wiaa ne.

²⁰ Woŋbii-falii ne Yesu suro pila. Woŋbii-la u si suro pila le ne la jaŋ to a juu Wia di-zoŋ-la, a laa miisin Wia teen. Bua-la le Yesu fa si bi suba, ŋii ne patiisa-bal ne fa kere lebi-la sipaan. Ni-peiba bi dime wuo juu. Ŋii titia ne la fa bi Wia di-zoŋ-la wuo juu. Ama lele Yesu suba ne,

ba keŋ patiisa-bal-la bege pila la wuo to juu Wia di-zoŋ-la.

²¹ La folo keŋ nialin si tima pipi Wia kuhian ne, u biben Wia niaa.

²² Nii wiaa, má leŋ la keŋ nyu-duoŋ a laa wiaa deenba dii ari tuo-bala, a mu Wia teen. Wia cheŋe la tuoŋ ne, a cheŋe la tuoŋbiin-bomo-la kala ta. Ba bira bi jaŋ wiwalimela. U keŋ lii-zomuŋ ne fola. La bira bi disinnin keŋe.

²³ Nii wiaa, wialin la si laa dii, má leŋ di la yiele wialin, a chin ba le kpaŋ kpaŋ, a sí begilu mua maa, beŋe wiaa Wia keŋ wutitii ne. Kialin u si si u jaŋ joŋo pila, la laa dii ari la jaŋ naba.

²⁴ Nii wiaa, má leŋ di la cho doŋo, a keŋ doŋo ari siifesiŋ, a pe doŋo le, aa ŋaa wu-zoŋoŋo doŋo le.

²⁵ La si yie hihilimi nii, niaa doŋsuŋ yie via ne. Ma sí nii ŋaa. Ama má leŋ di la haa hilimi a pipe doŋo le di la to Wia ari siifesiŋ, beŋe wiaa tapulii-la la Tiina Yesu si jaŋ miira ko kpaŋa ne.

²⁶ Di la ne ku jin wutitii-la aŋ viau ta a ŋiŋaa wu-boŋoŋo, kuŋ doŋ bira tuo ba si jaŋ wuo kpu a pi Wia a piise la disinnin ta.

²⁷ Ama la jaŋ fá fawulluŋ, beŋe wiaa Wia jaŋ dii la sariya. U jaŋ joŋ cheerin a pila, a joŋla he nyinin le, nyin-la jaŋ faasa didii kinkeŋ. Nyin-la jaŋ dii Wia diŋdoŋoŋo kala dere.

²⁸ Di nuu-kala ne chei wialin Moosis fa si ŋmuŋsa bil di niaa tuto, aŋ ka di niaa balia koo batori ne he dime a ŋaa wii-la u si ŋaa chei danŋsia, ba yie kpu tiina ne. Ba yie bi u nennige ka fá.

29 Di ba ne fa yie ŋaa ŋla, ee ne saa ba jaŋ ŋaa nii-la si bee guune Wia Bie ari u tuo kuŋ-kala? Tiina bira keŋ Yesu chal-la Wia si joŋo ta niŋ u niaa le kaa chei ne. Chal-la ne Wia fa kaa cheŋe tiina disinniŋ kala ta u ku ŋaa tuo-pul tiina. Di tiina bira tuuse Wia Diŋ-zoŋ-la fa sii peu le, u maga di ba doŋisu a kii nialiŋ si chei wialiŋ Moosis fa si ŋmuŋsa bil di niaa tuto.

30 La jiŋ Wia ne. U si,

“Mi jaŋ joŋ wu-boŋo-la niaa sii
ŋaa doŋo le a tiŋba.”
Nuu doŋ bira si,

“Wia jaŋ dii u niaa sariya.”

31 Di ŋ ne juu Wia-la si weye nisiŋ, u jaŋ loŋo piŋ.

32 Má liise mu yi bua-la le Wia si suri ma siaa, ma ku laa Yesu wiaa dii. Bua-la le ma na heŋe ne woruŋ aŋ nyalime.

33 Bua doŋo ba yie tuusema a doŋisema niaa tuoŋ. Bua doŋo ma ba keŋma guoli nialiŋ ba fa sii doŋise tuoŋ a doŋisema maa.

34 Ba keŋ niaa doŋsuŋ si laa Yesu wiaa dii a to dia ne. Ma si na nii, ma tuoŋ cheye ne. Ba bira fuga laa ma kiaa. Ba si ŋaa nii, ma bi wii-kala bula. Ama ma tuoŋ toŋo ne, bee wiaa ma jima ari ma ne keŋ kialii si zoŋo kii dunia deen kialii ba si kaa laa ma teen. Kialiŋ-na jaŋ he dime deen deen.

35 Nii wiaa ma sí leŋe di ma nanɗaasiŋ yuore. Di ma ne chiŋ ma yarida le a sí leŋ, ma time yuga ne Wia teen.

³⁶ U maga di ma keŋ ken-yiri a wuo ŋaa wialin Wia sii che di maa ŋaa. Di ma ne ŋaa ŋii, ma jaŋ na kialin u si si u jaŋ joŋo pima.

³⁷ U si,
“Muapulii nii-la Wia si liisa jaŋ miira ko.

U bi jaŋ dieni.

³⁸ Nialin kala si ŋaa tuo-pul tinŋaa Wia teen maga di ba haa ŋaa Wia yarida ne. Di ba ne ŋaa ŋii, ba jaŋ keŋ miisin Wia teen.

Ama di ba ne via Wia ta,
u tuoŋ bi jaŋ tore ba nyun.”

³⁹ Wia jaŋ doŋise nialin si yenŋe aŋ viau ta. Ama la-na tuo niaa deenba tuoŋ. La ŋaa Wia yarida ne a wuo laa la miisin.

11

Buŋbuŋ nialin fa si laa Wia wiaa dii ŋii

¹ Di ŋ ne laa Wia wiaa dii, ŋ yie jin ari kialin ŋ sii yielu Wia teen, ŋ jaŋ naba. Ŋ jaŋ jin ari kialin ŋ siin si bi na sene he dime ne.

² Buŋbuŋ nialin fa si laa Wia wiaa dii, Wia tuoŋ tore ba nyun ne.

³ La laa Wia wiaa dii, ŋii ne tii la jin ari Wia ne ŋaa dunia, u bi kuŋ-kala kaa ŋaa dunia. U niin ne u kaa suro bul wiaa, aŋ ka kuŋ-kuŋ-kala-na he dime. Dunia kiaa deenba la sii na, ba fa tuo, Wia leŋe ba lii kialin la si bi na tuoŋ ne.

⁴ Naanbiirin balia ne fa he dime. Doŋo yirin ne Ebil, doŋo ma yirin ne Keen. Ba kala balia joŋo kiaa pi Wia ne. Ama Ebil-na fa laa Wia wiaa

dii nɛ. A tinŋ nii wiaa, Wia laa kialinŋ u si joŋo pu. Wia tuonŋ tɔrɛ ba nyunŋ a kii Keenŋ kialinŋ u si joŋo pu. Nii nɛ Wia leŋ Ebil ŋaa tuɔ-pul tiina u sipaanŋ. Ebil suba ma nɛ, ama a tinŋ u fa si laa Wia wiaa dii nii, u ha bul wiaa pipila nɛ.

⁵ Baal kubala ma nɛ fa hɛ dimeɛ baa yirɛ Inɔk. U ma fa laa Wia wiaa dii nɛ. U bi suba, aŋ ka Wia joŋu kaa jil Wia-jaŋ. Nu-u-kala bira buu na. Wia titia nɛ joŋu kaa jil Wia-jaŋ. Wia tuonŋ fa tɔrɛ u nyunŋ nɛ, ka u-na joŋu kaa jil Wia-jaŋ.

⁶ Di nuu nɛ bi laa dii ari Wia hɛ dimeɛ, Wia tuonŋ bi jaŋ tɔrɛ u tiina nyunŋ. Nii-la kala sii che duu kɔ Wia teenŋ, u maga duu laa sipaanŋ laa dii ari Wia hɛ dimeɛ nɛ, a bira laa dii ari nii-la kala si beɛ chiche Wia, u tiina jaŋ laa u time Wia teenŋ.

⁷ Baal kubala ma nɛ fa hɛ dimeɛ baa yirɛ Nowa. U fa laa Wia wiaa dii nɛ. Nii nɛ Wia bula pu duu saa liinŋ daboro di ba di u dia niaa juu, bɛɛ wiaa uu che di u kpu dunia niaa kala kala nɛ. (Wia si bul wii-la u diene, aŋ ka wii-la-na ŋaa.) Nii nɛ Nowa sei a saa liinŋ daboro-la ba di u dia niaa juu, aŋ ka Wia leŋ liinŋ ku tɔ dunia ni-kaanaa kala ba suu. Ama Nowa ari u dia niaa bi suba. Nowa si laa Wia wiaa dii nɛ tii u ku ŋaa tuɔ-pul tiina a joŋ cheerinŋ a pi ni-kaana-la kala nɛ.

⁸ Baal kubala ma nɛ fa hɛ dimeɛ baa yirɛ Abiraham. U ma fa laa Wia wiaa dii nɛ. Wia bula pu duu lii u jaŋ lɛ a mu tinŋteenŋ donɔ, di u jaŋ joŋ lee-la a pi ba di u doho niaa. U to Wia niinŋ lɛ a lii u jaŋ lɛ a mumu lee-la. U fa bi lee-la u sii mu jinŋ.

9 U si yi tinŋtee-la Wia si si u jaŋ joŋo pu, u hoŋ dime a ŋaa nuhuoru tinŋtee-la le. U bie Aizik ari u nihin Jekob ma fa hoŋ lee-la titia ne a ŋaa nuhuoraa. Ba fa he lenŋee ne a juuu. Wia fa bula ari u jaŋ joŋ tinŋtee-la pi ba kala ne.

10 Abiraham faa che duu juu taŋ-la Wia titia si bil u geŋtine a saa ne. Taŋ deen ne jaŋ he dime deen deen a mumu. Nii ne tii u sei a ŋaa nuhuoru tinŋteen doŋo le.

11 Nii titia ne Abiraham haala Saara ma laa Wia wiaa dii. Abiraham ari u haala kala fa hiesa ne woruŋ, ka Wia wuo peba le ba lul bie. Saara jima ari Wia keŋ wutitii ne. Nii wiaa u laa dii ari u jaŋ na ku-la Wia si si u jaŋ joŋo pu.

12 Abiraham fa hiesa ne woruŋ a bi biirin wuo lulul. Nii ne aŋ ka u lul bii-bala, ama u bii-bala-la le ne u doho to puŋ. Ba yuga kieli. Ba yuga ari cheŋwulaa si yuga nii, koo hagila si yuga nii mugi-balin niin ne.

13 Niaa deenba kala laa Wia wiaa dii ne aŋ-na suu. Kialin Wia si si u jaŋ joŋo piba, ba biba na. Ba naba ari ba he di-bolii, ama ba laa dii ari maachie ba jaŋ naba. Nii wiaa ba na kialin ne. Ba bira jima ari ba ŋaa nuhuoraa ne dunia deen le aŋ ta hoŋ tinŋtee doŋo le.

14 Niaa deenba faa che ba titia lerin ne di ba hoŋ. Nii ne tii ba bul wiaa deenba a mu tige ba titia le nii.

15 Ba bira bi tinŋtee-la le ba si lia wiaa ka biine. Di ba ne faa biine u wiaa, ba fa jaŋ che wonbiin a miira mu lee-la.

16 Ama ba faa che di ba hoŋ tinŋtee-la si zomo kii tinŋteyee doŋsun. Wia-jaŋ ne nii. Wia titia

ne saa jaŋ-la a piba. Nii ne tii ba wuo yire Wia yirin, ka hiisin bi Wia keŋe.

¹⁷ Abiraham laa Wia wiaa dii ne. Nii ne Wia magisu duu na nii u yarida si maga. Wia bula pu duu keŋ u bie Aizik a kpu a pu. U sei a ŋaa siri duu kpu Aizik a pu. Abiraham bie kala ne fa Aizik.

¹⁸ Wia fa bula pi Abiraham a tige Aizik le duu jaŋ tou le a leŋ di u doho niaa puŋ.

¹⁹ Abiraham fa jima ari Wia jaŋ wuo chise u bie suuŋ le. Nii ne u ŋaa siri duu kpu u bie a pi Wia. U si ŋaa siri nii maa, u nage u kpua ne. Nii ne Wia ma chise Aizik suuŋ le a joŋu pi Abiraham.

²⁰ Aizik ma fa laa Wia wiaa dii ne. Nii ne tii u sul Wia pi u biirin Jekob ari Iso, di Wia peba le maachie.

²¹ Jekob ma laa Wia wiaa dii ne. U suuŋ si kpage ne, u ma sul Wia duu pe u nihee Josef biirin le. U tige u daantiga ne a chuole Wia piba.

²² Josef ma fa laa Wia wiaa dii ne. Nii wiaa u suuŋ si yie, u bul wii a mu tige Iziral tinŋaa le aŋ-na suu. U bula di Iziral tinŋaa jaŋ lii Ijipiti tinŋeen le maachie a bira mu ba tinŋeen. U bira bula piba di ba nii mu, ba pe joŋ u ku-suuŋ kaa mu hugi lee-la.

²³ Moosis naaŋ ari u nyimma ma fa laa Wia wiaa dii ne. Ijipiti kuoro fa bula pi Iziral tinŋaa di ba kpu ba bii-mulo-na kala si ŋaa hanbolibie. Ama ba bi nii ŋaa. Ba si lul Moosis, ba na duu ŋaa bii-zoŋ ne. Nii ne ba joŋo faa cheŋsin batori.

²⁴ Moosis si ku waa dεε, u ma fa laa Wia wiaa dii nε. U bi sεyε di ba kenu yire kuoro Feero tolo bii.

²⁵ Moosis via ku-zomɔ-la kala u fa si jan na Feero teenj. U fa bi che u to wu-bonjɔɔ ŋaanin a ninii sima anj via u niaa ta. Ijipiti niaa fa sii dɔgisε Wia niaa nii, u ŋaa siri di ba di ba kala nε na heenj.

²⁶ Moosis ŋaa siri di ba dɔgisu duu na heen nε a tinj Kirisito-la wiaa, nii-la Wia si liisa. U jima ari hεε-la kala u si jan na a tinj u wiaa kenj time nε, a kii ku-zomɔ-la ma kala u si jan na Ijipiti tinjteenj ε. U ŋaa siri duu laa time-la Wia si jan jono pu maachie nε.

²⁷ Moosis fa laa Wia wiaa dii nε, nii nε tii u lii Ijipiti tinjteenj a mu honj tinjteenj dɔɔɔ ε. U jima ari Ijipiti kuoro jan na baanin u nyunj, ama u bi u wiaa biina. U na heenj nε, ama u nyalima anj benj Wia ε, Wia-la u si bi wuo na.

²⁸ Moosis ma fa laa Wia wiaa dii nε, nii nε tii u dage Iziral tinjŋaa ba diisinj kielinj gbiele-la. U leŋe ba kpu pusunj, a kenj chalinj taa ba borusunj kala. Ba si ŋaa nii, Wia tinjdaari-la u si tima duu ku tuu a kpu Ijipiti tinjŋaa bii-bunbun-na kala Ijipiti tinjteenj ε, u ku tuu a kpuba anj kieli Iziral tinjŋaa ta.

²⁹ Iziral tinjŋaa ma fa laa Wia wiaa dii nε. Ba fa si lii Ijipiti tinjteenj ε a ku yi mugi-fianj-la niinj, Wia leŋe u kpaa balia nε ba venj u tuɔŋ a chol. Ba venj u tuɔŋ a nage ba sii venj tinjtee-hilinj ε nε. Ama Ijipiti timma-la fa sii kiriba si ko a walime di ba chol, muga-la ku toba. Ba kala suu.

³⁰ Bua dɔŋɔ Iziral tinŋaa ma fa laa Wia wiaa dii nɛ. Ba ŋaa wialin Wia si dageba ba ŋaa, a vene golli kɛrɛ-la si kɛrɛ taŋ-la ba sii yire Jeriko tapulaa balipɛ. Ba si ŋaa nii a dɛrɛ, Jeriko kɛrɛ-la tel wuru.

³¹ Haal kubala ma nɛ fa hoŋ Jeriko lɛ, u yirin nɛ Reehab. U fa ŋaa ha-chorun nɛ. Ama u laa Wia wiaa dii nɛ. Nii nɛ u laa nialin Iziral tinŋaa si tima di ba ku luore bee na Jeriko tinteen si nage nii. A tin nii wiaa Iziral tinŋaa si ku yuo dii taŋ-la, ba bi haal-la kpua. Ama ba kpu u jan nialin kala si bi Wia wiaa laa dii nɛ.

³² Wiaa dɔŋsun he dime mi faa che di mi bul. Ama di mi fa bul Gidian, Beerak, Samson, Jefita, Devit, Samuel ari nialin fa sii bul wiaa, Wia Din-zon-la dolun lɛ wiaa, mi fa bi jan wuo bula dɛrɛ. Ba yuga kieli.

³³ Niaa deenba kala fa laa Wia wiaa dii nɛ. Nii nɛ ba tuon dɔŋsun yuo dii tintheyee dɔŋsun an laa ba kiaa. Ba to wutitii-la Wia sii che nɛ. Ba na kialin Wia si si u jan jonɔ piba. Naachigee fa sii che di ba chan ba niaa dɔŋsun, ba yuoba. Naachige-la biba wuo.

³⁴ Nyinin ma bi ba dɔŋsun wuo. Wia liiseba ni-bonɔɔ nisin lɛ di ba siba kpu. Ba fa bi dolun kɛnɛ, ama Wia nɛ piba dolun ba wuo ŋaa wiaa. Ba ku ŋaa boi-duon tinŋaa a yuo laalin a dii. Ba yuo a dii tintheyee dɔŋsun, ba laali-yuoroo fá lel.

³⁵ Haalaa biirin si suba, Wia chiseba suun lɛ nɛ. Niaa dɔŋsun ma fa he dime ba viireba kpu. Niaa deenba fa bi che di ba jon hariŋ yia Wia an laa ba miisin. Ba fa jima di ba nɛ suba maa, Wia jan chiseba suun lɛ a jon miisi-la si zomɔ a

kii dunia deen̄ kua a piba.

³⁶ Dunia niaa mɔŋ dɔŋsun̄ nɛ. Ba viire dɔŋsun̄ ma ba yaraa biɛɛ. Ba vɔɔ dɔŋsun̄ maa ari chɔrumɔɔ aŋ ken̄ba tɔ dia.

³⁷ Ba yagɛ dɔŋsun̄ ari tabiaa, a ken̄ dɔŋsun̄ kerɪ balia balia, aŋ kpu dɔŋsun̄ ma ari tokobiee. Ba dɔŋsun̄ faa laale piesee ari buunaa jɛŋŋɛ nɛ. Ba fa bi ba wu-cheɛli kala na. Ba dɔgisɛba, ba na hɛɛŋ.

³⁸ Dunia deen̄ fa bi zɔmɔ pi nialin̄. Nii nɛ ba lii niaa tuɔŋ a faa gollɛ tin̄tee-hilin̄ tuɔŋ ari peelee nyun̄. Ba faa bu-buɔsun̄ ari buɔsun̄ tuɔŋ nɛ.

³⁹ Wia tenin̄ tuɔŋ ba bul niaa deen̄ba wiaa worun̄. Ba kala fa laa Wia wiaa dii nɛ. Ama kialin̄ Wia si si u jan̄ jon̄o piba, ba biba na.

⁴⁰ Wia fa sii che duu jon̄ ku-zɔŋ-la a piba nii, u faa biine la ma wiaa nɛ. U faa che di la di ba kala ŋaa ni-zɔmɔ nɛ worun̄ duu wuo jon̄ ku-la pi la kala.

12

Má to Yesu naa-buasun̄

¹ La paala na di bun̄bun̄ nialin̄ si sei Wia niin̄ wialin̄ yuga nɛ. Ba chin̄ la semɛ-na kala nɛ a gollila. Ba nii na wialin̄ kala la sii ŋaa. La si laa Wia niin̄ wiaa nii, u naga laa fá a pipagise nɛ a mumu Wia-jan̄. La sii fá nii, má len̄ di la jon̄ kun̄-kala si nyagɛla bil a ta. U maga di la len̄ wu-bɔŋŋɔɔ ŋaanin̄ a wuo nyalime a fá mumu sipaan̄.

² La sii fá nii, u maga di la ben̄ Yesu le nɛ, bɛɛ wiaa u nɛ laa sipaan̄ sei wialin̄ la si laa dii a

nyalime mu, a na ba diderin. U fa jima ari u jan na heen, ama u bi wii-la u si laa dii leŋe ta, bee wiaa u jima ari u si ŋaa nii, Wia jan leŋe duu tuon tɔre. Nii ne tii u sei ba kpaasu mere daa-gese nyun. U si dii hiisin nii, u sipaa tuo. U si na hee-la a dere, u jil Wia-jan a leele hon Wia seme, ni-duon di-honun.

³ Má biine Yesu wiaa. U na heen ne worun ni-bononon nisin le. Ama u nyalima chin u yarida naan le ne. Di ma ne biine u wiaa, ma nanndaasin bi jan yuore. Ma bi jan jon wialin ma si laa dii ta.

⁴ Ma si laa Yesu wiaa dii nii, ma di wu-bononon nii loo. Ama wu-bomɔ-la ha bima wuo. Ama ma si via wu-bomɔ-la a na heen nii, ma chalin ha bi jaasa.

⁵ Nyu-nyaase wialin Wia si bula pima, ma yua nee? Wia bul wialin pi u biirin ne. U si,

“Mi bii, di Wia nii che duu dagine wonbiiŋ, jegile nii worun.

Duu ne dogisin maa, si leŋe di ŋ tuon chei.

⁶ Wia cho u bii-na kala ne, nii ne tii u dudogiseba nii.

Nuu-na kala Wia si bene u ŋaa u bii, u yie dogisu ne.”

⁷ Di Wia nii dogisin, sei u niin. U jima ŋ ŋaa u bii ne. Nii ne tii u dogisin. Ŋ ha na bii-na kala duu nyimma buu dagee?

⁸ Wia yie didage u biirin kala ne. Di u bima daga, u naga ari ma tuo u biiri, ma ŋaa mangaa-biiri ne.

⁹ La nyimmaba si lulla, ba yie dagela ne, la ma zizilba. Nii-na u maga di la ma to la Nyimma Wia woruŋ a wuo keŋ miisiŋ.

¹⁰ La nyimmaba si lulla la keŋ miisiŋ, ba yie dagela jisiŋ baŋmeŋe ne. Ba tuɔɔɔe wiaa ne ba yie dagela la tuto. La Nyimma Wia titia ma dagela ne. Uu che duu pela le ne, nii ne tii u didagela nii. Wia bi disinniŋ keŋe. Uu dagela di la ma nage nii u si naga ne.

¹¹ Bua-la le Wia sii dagela nii, la tuɔɔɔ yie chei ne, beŋe wiaa wialiŋ u sii dagela heye pila. Ama di la ne seye duu dagela, nii jaŋ pela le maachie. Di la ne nyalima a mu sipaŋ nii, wialiŋ jaŋ leŋ di la ŋaa tuɔ-pul timma Wia teen, a fiela hoŋ som ari yarifielaa.

Má pɔ ma titia le di wu-boŋ kala sí ma pege juu

¹² A tiŋ wiiniŋ deen wiaa, má joŋ ma nisaa ta aŋ leŋ di ma naŋdaasiŋ polli.

¹³ Wutitii-la ma si nia, má kenu kaa titiŋ a wuo mumu sipaŋ. Di ma ne ŋaa nii, ma jaŋ wuo pe nialiŋ si he ma tuɔɔɔ a laa Wia wiaa dii aŋ bi doluŋ keŋe wialiŋ le. Ma jaŋ wuo peba le di ba chin ba yarida le a sí begilu.

¹⁴ Má he ma doluŋ kala aŋ loo chiche di ma di nuu-kala keŋ nii-bala, a bira loo chiche di ma sí disinniŋ keŋ. Di ma ne bi disinniŋ keŋe, ma jaŋ wuo na Wia. Nuu-kala si keŋ disinniŋ bi jaŋ wuo nau.

¹⁵ Wia si fála kala nennige nii, má pɔ di nuu-kala sí hariŋ joŋo yia nennige-la u sii fála le. Má pɔ ma titia le di wu-boŋ kala sí ma pege juu di ma keŋ disinniŋ Wia sipaŋ.

16 Nii wiaa má pɔ ma titia ɛ di ma tuɔŋ nuu-kala sí ni-bɔŋ ŋaa, a bira pɔ di ma tuɔŋ nuu-kala sí u titia tuɔtɔɛ wu-ŋaalaa ma ɛ to aŋ via Wia wonɓiiŋ ta. Baal kubala nɛ fa hɛ dime baa yirɛ Iso. U fa ŋaa u nyimma bii-hiaŋ nɛ, ama u ŋaa wu-bɔŋ nɛ u si jon u hiasin yalle aŋ laa kaaa dii.

17 U ŋii harin ɛ nɛ Iso tuɔŋ chei u si ŋaa ŋii. U faasa yel a sul u nyimma duu sul Wia pu duu pɛu ɛ. Ama Wia biu ɛ pɛ. U bi wii-la u si bula wuo kaa birime.

18 Má kɔ Wia teen nɛ. Ma naabalimaba fa ko peelin deen teen ba sí yirɛ Saana nɛ. U saa bi naga ari peelin deen teen nɛ ma kɔ. Ba si ku yi peel-la, Wia bula piba di ba sí peel-la digu. Ba na nyin-gelin duu lii peel-la ɛ, a bira na di peel-la kala tɔ birimin nɛ lim. Ba nii pel-bal maa duu lu lee-la.

19 Ba nii nyillin ba sí ŋmuu, a nii nuu yiikoro maa sí bul wiaa. Ba si nii yiikori-la, ŋii nɛ ba fá fawullun a bul di yiikori-la bira sí wiaa bula piba.

20 Wii-la u si bula pi nialin heyɛ nɛ a piba. U fa si di puna koo kuŋ-kala nɛ digi peel-la, u maga di ba yagu ari tabiaa nɛ a kpu. Wiin deen fa heyɛ nɛ nialin teen. Nii nɛ tii ba bul ŋii.

21 Wialin nialin si na leŋe ba kala fá fawullun, ŋii nɛ tii Moosis ma titia chichel a bul, “Mii fá fawullun nɛ.”

22 Ama ma nialin si laa Yesu wiaa dii, má ku yi peel-la ba sí yirɛ Zaayon nɛ. Má ku yi taŋ-la ba sí yirɛ Jerusalem a hɛ Wia-jaŋ ɛ nɛ. Wia-la si weye jaŋ nɛ ŋii. Wia tinɗaaraa bui buiba bui

ma hilimi lee-la ari tuotoruŋ.

²³ Lee-la ne nialin Wia si laa sipaan laa ta he. Wia ma titia he dime ne a ŋaa nii-la si jaŋ dii nuu-kala sariya. Wia nialin si suba ma he dime ne, nialin u si leŋe ba ŋaa tuo-pul tinŋaa u sipaan.

²⁴ Má kɔ Yesu ma teen ne. U ne he Wia ari nuhuobiine pege. Wia tou le ne a ta nii-falin nuhuobiine teen. U ne suba a joŋ u chalin jaase a pi nuu-kala. U chal-la-na faasa tin ne a pela le. U bi Ebil chalin naga. Ebil chalin-na fa joŋ cheerin pi nii-la si kpuu ne.

²⁵ Má jegile nii wialin Yesu síi bul. Ma síba via ari Iziral tinŋaa si via wialin Moosis fa si bula piba, Wia dogiseba ne. Nii wiaa, di la ne via wialin Yesu Kirisito si bula, Wia jaŋ dogiseba a kii nii u si dogise Iziral tinŋaa.

²⁶ Iziral tinŋaa fa nii Wia yiikoro ne. U yiikoro leŋe tinŋeen kala zigili ne. Lele ŋla Wia bula pila ari u jaŋ leŋ di tinŋeen bira zigili, ama tinŋeen dunɗuŋa dee. Wia nyuŋ ari tinŋeen kala ne jaŋ zigili.

²⁷ U si bula duu jaŋ bira leŋ di tinŋeen zigili keŋ bubuon ne. U bubuon ne ŋla: Wia jaŋ leŋ di dunia deen kialin u si ŋaa zigili. U jaŋ keŋba kaa birime, ka kialin si bi wuo zigili-na he dime.

²⁸ Wia joŋ tinŋee-la si bi wuo zigili ne a pila. Nii wiaa, má leŋ di la fáu a lolu, aŋ pe chuchuolu ari siiflesin.

²⁹ U maga di la fá Wia a chuolu, be wiaa u nage nyin-gelin ne a didii kiaa.

13

Nii la si jan ŋaa di Wia tuŋ tɔɔɛ

¹ Ma nialin si laa Yesu wiaa dii, ma si cho dɔŋɔ nii, má ken nii naan le.

² Má he dolun a biben nuhuɔraa worun ma diisin le. Niaa dɔŋsun laa nuhuɔraa bil ba diisin le, an bi jin di nuhuɔra-la dɔŋsun ŋaa Wia tinɔaraa ne.

³ Ma dɔŋsu-la ba si kaa tɔ dia, má liliisi ba wiaa. Ba si kenba tɔ dia nii, má liliisi ba wiaa a nage ma kala ne ba kaa tɔ dia nii. Ma dɔŋsu-la ba si to naasin dɔgise maa, má liliisi ba ma wiaa a nage ma kala ne baa dɔgise nii. Má ŋaa nii, bee wiaa ma ma he ma miisin le ne a ŋaa kubala.

⁴ Ma nialin si jaa haalaa, má ken ma haalaa worun. Haalaa maa, má ma ken ma balaba worun. Baalaa, ma sí ma haalaa via koo ma sí ma dɔŋsun haalaa gollo chiche. Ma sí wu-liilin ŋaa, bee wiaa Wia jan dii nialin sí ŋaa wu-liilin sariya. Nialin ma si via ba haalaa ta, Wia jan dii ba sariya.

⁵ Ma sí faasa cho moribiee kinken. Ku-la kala ma si kene, má len di ma tuŋ tɔɔɛ ba nyun. Nla ne Wia bul u tenin tuŋ. U si, “Mi bi jan viama ta. Mi bi jan kɔ di mi lii ma harij.”

⁶ A tin nii wiaa, la jan wuo bul ari nyu-duon, “Wia níi pemi le.

Mi bi jan fá fawullun.

Bee ne niaa chiche di ba ŋaami?

Nuhuobiine bi wii-kala wuo ŋaami le.”

⁷ Má liisi ma kuhiasin wiaa. Ba ne bul Wia wiaa pipima. Má biine a mu yi nii ba si laa Wia wiaa dii a chin nii le a mu suu. Má to ba naa-buasun a chin nii le.

⁸ Yesu Kirisito si nage nii, u bi jan ko duu birima. Faafaa u si nage nii, nii ne u haa nage ari jinin kala. Maachie maa, nii titia ne u jan nage.

⁹ Ma si leŋe di niaa donsun ken wu-tania ku dagema. Niaa deenba, baa bul kudiilee wiaa ne. Wialin ba sii che di ba dagema bi jan pema le. Wialin biba ma titia le pe. Ama u maga di ma to Wia. U lahõrimo le ma jan ken dolun.

¹⁰ La nialin si laa Yesu wiaa dii ma to ken lee-la ba si kpu kiaa pila. Ba kpu Kirisito daa-gese-la nyun a tin la wiaa ne. U si suu nii, u che kudiilee ne pila la kaa kpaa a didii. Nialin sii to wialin Moosis si nmunsa bil di niaa tuto aa tin tintinŋaa lebi-la tuon, ba bi kudiilee deenba wuo dii.

¹¹ Di nialin si kpu pusun pipi Wia kuhian nii che duu piise niaa disinnin ta, u yie kpu pusun ne a ken chalin kaa juu Wia-dia-la sipaan a gaare koru-la nyun. Ama pusu-la ba si kpua, ba yie nyige ta tan-la jeen harin ne.

¹² Nii ne tii Yesu ma na heen Jerusalem jeen harin duu wuo jon u titia chalin a piise niaa disinnin ta, di ba naa ni-zomo Wia teen.

¹³ Yesu dii hiisin ne worun tan-la jeen harin, nii wiaa ma leŋ di la mu lee-la a dii hiisi-la titia.

¹⁴ La he dunia le ne, ama la bi lee kene dunia deen le. Ama la-na, laa gberẽ tan-la si jan lii Wia-jan ko ne.

15 Nii wiaa la nialin si wuo suri la niin a bul ari la jin Wia, má leŋ di la to Yesu Kirisito le a dennu bua-na kala le, a leŋ di u yirin yire.

16 Bua-na kala má ŋaa kukeri a ŋinaa wu-zɔŋɔɔ dɔŋɔ le. Kialin ma si kene, má ŋaa pipi dɔŋɔ. Di ma ní ŋaa ŋii, Wia tuɔŋ jan tore ma nyuŋ.

17 U maga ma tuto ma kuhiasin niin a jon ma titia a piba. Má ŋaa ŋii, beɛ wiaa ba ní benma. Maachie ba ne jan dage ŋii ma si tin ma tinŋinaa a pi Wia. Di ma ne to ba niin le, ba jan tin ba tinŋinaa woruŋ ari tuɔɔruŋ. Ama di ma ne bi ba niin to, ba tuɔŋ jan chei ma nyuŋ. U ŋii saa bi jan pema le.

18 Má sul Wia pila bua-na kala. La jima la tuɔbiinaa kala chese ne Wia teen. Wii-na kala la sí ŋaa le, la yie chiche di la keŋ wutitii ne aa ŋaa wialin.

19 Mii sulma di ma fiɛɛ siin a sul Wia pimi, di Wia pimi wonbiin di mi kɔ ma teen lima.

Tenin wu-buluŋ diderin

20 Mii sul Wia duu pema le. U ne pi nuu-kala yarifiɛlaa. U ne chise la Tiina Yesu Kirisito suun le. Yesu Kirisito nage pie-daari-duo ne aa ben u niaa nyuŋ woruŋ. U chalin ne Wia jon a ta niin la teen. Wii-la u si ŋaa bi jan lel.

21 Mii sul Wia duu pima ku-zɔŋ-na kala di ma wuo kaa ŋinaa wialin kala sí tore u tuɔŋ. Wia to Yesu Kirisito le ne a ŋaa wiin deen pima. Má leŋ di la dennu a leŋ di u yirin yire a kaa mu wuu. Ami.

²² Mi naanɓiirin, mii sulma di ma jegile nii wialin mi si bula pima. Wu-kuu-bie ne mi ŋmunsa pima ŋii.

²³ Mii che di ma jin ari la naanɓie Timoti ba fa si kaa to dia, ba liisu ne. Duu ne bi diene an ko mi teen, la duu kala jan ko ma teen.

²⁴ Má chuole ma nihiasin ari Wia niaa kala a pila. La tuon nialin si lii Itali tinteen maa chuolema.

²⁵ Wia lahorimo le ma jan hon ari yarifilaa.

**Yesu Kiristito Wu-Zɔŋŋɔɔ (Ghana)
Sisaala-Tumulung NT Ghana**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Sisaala, Tumulung)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Jun 2026 from source
files dated 29 Jan 2022

b3eb8618-120f-5a96-8c1c-1dbc16914330